

Preke ESTHER 1 en 2 zondag 3 oktober 1994

Gemeente van onze heer Jesus Christus.

Het bijbelboek Esther is zowel in het jodendom als in het christendom zeer opgetreden. Er zijn twee redenen voor.

In de eerste plaats komt God er niet in voor. Niet een keer wordt God genoemd, en daarom was er veel twijfel of het boek Esther wel thuis hoorde in de bijbel. Maar de joodse geleerden hebben op den duur het boek aanvaard, of te worden gelezen in de synagoge, en dat de naam van God er niet in voor komt, dat leggen ze zo uit: God is in het Esther-verhaal op een verportgen wijze aanwezig. In hoofdstuk 4 lezen we ook een aanwijzing in die richting. Maar daarover gaat het volgende weer zondag.

De tweede reden waarom het boek Esther zeer opgetreden is, dat is omdat er veel wredegevelens in voor komen. Niet alleen wraak ten opzichte van de joden, de vijandigheid tegenover het volk van God; maar ook de wraak van de joden op hun omgeving, op hun vijanden. 75.000 mensen worden het slachtoffer van de wraak die de joden ten uitvoer brengen. En je kunt je afvragen of dat wel in de lijn is van Gods bedoelingen. Het boek Esther is om deze redenen niet erg populair.

Maar hoe is het dan mogelijk, dat juist dit boek een van de belangrijkste is in de synagoge. Als je in een synagoge gaat, dan staat centraal opgesteld de kast, waarin de boekrollen worden bewaard. De vijf boeken van Mozes bevinden zich daarin, en daarmee de boekrol van Esther. En op het Purimfeest (de joodse bevrijdingsdag zouden wij zeggen) wordt de boekrol van Esther in zijn geheel voorgelazen, waarna nu juist dit boek?

Welnu: Esther is juist daarom zo belangrijk, omdat het boek gaat over de redding van het joodse volk van de totale vernietiging. En daarom wordt het gelezen en in ere gehouden in de synagoge.

Het boek Esther berust niet op feiten. De koning die erin voorkomt heeft wel echt bestaan, maar dan in een andere bericht. Het is dus geen historisch boek. Het is zo, dat dit verhaal geschreven is naar aanleiding van een ruzie tegen de joden, tijdens hun ballingschap in het Perzische rijk.

Deze feestgedinge is geschreven op een alle bekende geleerden duidelijk te maken, dat de vijanden van God en van zijn volk het niet zullen winnen. Het wordt voorgelazen in de synagoge om duidelijk te maken, dat God zijn volk niet aan het lot overlaat.

Voor het christendom, en voor ons als christenen, is het van levensbelang, dat wij het Esther-verhaal ook in ere houden. Want, nogmaals: het hoofdelement van het verhaal is de redding van de joden van de totale vernietiging. En als wij nu weten, dat vele christenen in deze twintigste eeuw hebben meegewerkt aan die vernietiging van de joden, dan is het onze opdracht om goed te luisteren naar dit verhaal. Het heil is immers uit de

joden! wij mogen nooit een vijand voor hen worden, Israël is Gods oogappel. En daarom moeten we goed luisteren naar dit verhaal. Wij moeten niet worden zoals koning Ahasveros of zoals de militair Haman, die alleen maar blinde haat hebben tegen de joden. Wij moeten de haat ontmaskeren, zoals Esther dat doet, en we moeten de haat bestrijden, is zo mogelijk uitroeien.

Nooit weer mag het zover komen, dat de joden overgeleverd zijn aan de totale vernietiging. Nooit weer! En al helemaal niet door onze schuld!

het is een ingewikkeld verhaal, met verschillende samenweringen en aanslagen, die door el-aan heen lopen. Koning Ahasveros wil de totale vernietiging van de joden in zijn rijk. En hij geeft schriftelijk opdracht aan alle 127 gewesten. En in de persoon van Haman vind hij een belangrijke bestander in zijn strijd.

Maar tegelijk horen we van een aanslag op het leven van de koning. En die aanslag wordt verijdeld door Mordechai. Mordechai is de oom, en tegelijk de stiefvader van het weeskind Esther. Via Esther weet hij koning Ahasveros op de hoogte te brengen van de samenzwering tegen zijn leven. Als beloning geeft Ahasveros aan Mordechai een belangrijke politieke plaats in zijn rijk. Dit alles tot weerzin van Haman, die alleen maar blinde haat kent, tegen de jode Mordechai, tegen alles wat joods is.

Uiteindelijk trekt de koning zijn opdracht in, de alle joden te vernietigen, en geeft hen zelfs de vrijheid om hun vijanden uit te roeien. En zo gebeurt, met alle gevolgen van dien.

En dwars door deze toestanden heen speelt ons het romantische verhaal van een koning, die het allerarmoedige meisje uit zijn koninkrijk tot vrouw neemt, en alles voor haar wil doen. Aan de ene kant dus een verhaal van de rijke, harde werkelijkheid, van oorlog en vervolging, en weerstaan door de konstrijk van het koninklijke hof.

We zullen proberen om niet te krijgen de de oorschree van dit Esther-verhaal voor ons leven. En ik doe dat door de personen die erin voorkomen er uit te luisteren, als het ware in de schijnwerpers zetten. En dan kunnen we oeruit oppellijf lering trekken.

!Volgende week richten we de schijnwerpers op Mordechai en nemen. Maar! vandaag richten we ons op de koning Ahasveros en op het mooie joodse meisje Esther.

Koning Ahasveros is een tyoisch voorbeeld van een vispelturige koning. Iemand, die als een blad meewaait met de wind. Als er in het rijk een stemming is van haat tegen vreemdelingen, dan werkt de koning daarmee mee. Maar als de stemming omslaat, dan duikt deze koning rustig mee. En wij kennen het uit de politiek. Om zo lang mogelijk in het zadel te blijven duigen is mee met de neersende gewoontes en ideeën.

Het is een koning die zich laat messelopen door meningen van anderen. Zijn enige doel is: Op de troon blijven, zijn macht behouden. En daar is alles op gericht.

Maar Ahasveros is niet alleen een kriebelkrige koning. Hij draagt zelfs ook satanische trekjes in zich. Want alle beslissingen die hij neemt zijn gericht op geweld. Fysiek geweld, moord en doodslag. Want als je je vijand doodlaat heb je geen last meer van hem. Geweld is de enige weg die Ahasveros kent. Ook als hij de joden toestaat om hun vijanden te vermoorden schuilt daar deze satanische koning achter.

En er is nog een klein detail waaraan we kunnen zien, dat de satan bezit heeft genomen van deze koning. Als hij op een gegeven moment Esther tot zijn vrouw heeft genomen, dan is hij zo vreselijk verliefd, dat hij haar zelfs de helft van zijn koninkrijk belooft. Zo verliefd is hij.

En dat doet sterk denken aan de geschiedenis van de satan die met Jesus in onderhandeling is. Jesus staat op de rand van het tempeldak, en de satan belooft hem de rechte over alle koninkrijken der aarde. En diezelfde satan heeft koning Ahasveros in zijn macht.

Je moet ook wel van de duivel bezeten zijn, als je een volk totaal wilt vernietigen, als je een genadegeer schiet in geweld en doodslag. Daar is de invloed van de satan direct aanwezig.

Tussen de regels door horen we, dat koning Ahasveros niet een al te goede koning is. Want in hoofdstuk 2, 18 staat: De koning gaf een feest, en hij gaf vrijstelling van belasting en deeloe geschenken uit, 'zoals men dat van de koning verwachtten mocht'. Waarom zegt de schrijver zo ongelooflijk: 'zoals men dat van een koning verwachtten mocht.' Althans is het noodzaak te lijn om het te zeggen, en het wijst erop, dat koning Ahasveros zich heel vaak niet gedroeg, zoals dat van een koning verwacht mag worden.

Maar in de loop van het verhaal leren we, dat deze koning Ahasveros wordt losgemaakt van die satanische macht. Door alle gebeurtenissen met Haman en met Esther en met Mordechai wordt koning Ahasveros een medespeler van God. Die God, die zijn volk niet ten onder laat gaan.

Dat is niet de doodschep, bij deze koning Ahasveros. De satan zal en mag en kan niet het laatste woord hebben, in de hemel niet en op de aarde niet. Daar zal God voor zorgen, met onze hulp.

En richten we dan onze aandacht op Esther, naar wie dit verhaal genoemd is. De mooie jonge vrouw, die naar ouders is kwijtgeraakt, en die koningin wordt naast Ahasveros.

In de paragraaf en in de naam van Esther schuilt een van de geheimen van dit geschrift. We hadden al gezegd, dat God in dit geschrift niet voorkomt, maar als we luisteren naar de betekenis van de naam Esther, dan valt er nieuw licht op deze geschiedenis. Esther betekent namelijk: 'Ik ben verborgen'.

En dat kun je op twee manieren uitleggen.

Aan de ene kant kijkt die naam 'Ik ben verborgen' op het feit, dat Esther naar joodse afkomst verborgen houdt. In die zin was Esther eigenlijk een soort onderduikster, het als in de oorlog. Om naar eigen leven niet in gevaar te brengen vertwijfde ze haar jood-zijn. En dan gaan de gedachten onwillekeurig terug naar de oorlogsjaren: Hoe saccarient was het, op alle joden herkenbaar te maken door de Davidster. En hoe weinigen van hen redden zich verborgen kunnen houden. Goddank voor diegenen die joden het leven hebben gered!

Ik moet bij Esther ook altijd een beetje denken aan Anne Frank. Het joodse meisje, dat voorheen naar Parijs was gevlucht, door naar Daggob, Anne Frank, die het niet heeft overleefd.

Op de ene kant van de naam Esther, dat zij naar joodse afkomst verborgen houdt, op haar leven te redden. Maar er is nog een betekenis in haar naam.

God is ook verborgen. God is wel aanwezig, maar op een verborgen wijze. Als een vrent die voelbaar en merkbaar is. Maar ook in onze geloofsverering is God vaak de verborgene. Zo vaak vragen we ons af: Waar is Hij dan? Waarom grijpt Hij niet in? Wat merken we van hem? Waar houdt Hij zich schuil?

Gods verborgen omgang vinden. zegt Psalm 28. En daar komt het inderdaad op aan, het is niet zo, dat wij God zomaar kunnen afschrijven, omdat we zopende toch niets van hem merken. Dat Hij verborgen is betekent niet, dat Hij afwezig is, of in het geheel niet bestaat.

Nee, het boek Esther leert ons, dat God op een verborgen wijze aanwezig is, in de wereld en in ons leven. En Hij werkt in ons midden door zijn heilige Geest, die overal op ons heen is.

Maar waar het op een kort is, of wij ons ook medeverantwoordelijk voelen en gedragen, in deze schepping van God.

De centrale vraag in Esther 1 is: Gedragen wij ons, zoals je dat van een christen zou mogen verwachten?

Want Gods koninkrijk leest zich alleen bestaan met onze hulp. Gods verborgenheid lag ik ook wel eens te zien. De here God heeft wel een hert, maar geen handen en voeten; want zijn handen en voeten dat zijn wij.

God heeft in Jesus Christus laten zien, dat in het menszijn Gods koninkrijk handen en voeten krijgt, het is veelbetekend, dat Jesus' handen en voeten achterover zijn bij de kruisiging. Op die wijze hebben we gebracht op de macht van God de grond in te boren. Maar in zijn verborgen wijsheid zorgt God na Golgotha voor een nieuw begin.

De vraag te herhalen: Gedragen wij ons, zoals je dat van een kind van God mag verwachten? De deze Israëlvraag wil ik Israël als voorbeeld gebruiken bij deze vraag. Dertien eeuwenlang is er een strijd geweest op leven en dood, tussen Israël, en de landen er omheen.

Maar nu in de laatste jaren zien we dat de mensen en volken in het Midden-Oosten zich anders gaan gedragen. Ze willen niet langer geregeerd worden door angst en geweld. Nee, langzamerhand begint men te streken naar de mogelijkheid van vrede. Men neemt zelf ook de verantwoordelijkheid in dat vredesproces. En dat bedoel ik precies, als ik zeg: God heeft wel een hart, maar geen handen en voeten. Want die handen en voeten, dat zijn wij.

We zullen vandaag, zoals in vele verken, in het bijzonder bidden voor Israël, en voor heel bijzondere plekken in de wereld en in Gods oerdomet, we zullen bidden om wijsheid en vrede.

Ik hoop, dat u allen blijft proberen om volgelinge van Jezus te zijn, dat is: handen en voeten geven aan Gods koninkrijk. Ik hoop dat de verborgenheid van God ons niet zal brengen tot een gevoel dat Hij ons heeft verlaten, want ook al wordt zijn Naam niet genoemd, toch is Hij aanwezig.

Zoals een lied zingt: Hij is getrouw, zijn plannen falen niet. Ook dat zien we in het Estherverhaal: Nog voordat Haman, de nater ten tonele verschijnt, lezen we, dat de redding van Israël al in eden is gezet.

Maar steeds opnieuw doet God een beroep op ons gevoel van verantwoordelijkheid voor het welalagen van Zijn plan met deze wereld.

(We zullen de komende weken nog meer geheimen ontdekken in dit prachtige boek Esther)

De blijde boodschap van deze dag is eenvoudig te onthouden: Denk aan de betekenis van de naam Esther: 'Ik ben verborgen'. En blijf geloven, dat God steeds aanwezig is, en dat jij jezelf niet moet verbergen voor Hem.

Wij hoeven voor Hem onze afvoert niet te verbergen, want Hij heeft ons lief, wie en wat we ook zijn.

En de vraag waar we de komende tijd over moeten nadenken is deze: Ben ik een volgelinge van Jezus in woord en daad, zoals men dat van mij mag verwachten?

Gods woord is gesproken, nu is het woord aan ons. AMEN